

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Кафедра початкової освіти та методик гуманітарних дисциплін

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор

з науково-методичної та навчальної роботи

О.Б. Жильцов

2016 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОДФП.07 ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА З МЕТОДИКОЮ НАВЧАННЯ

напряму підготовки 6.010102 "Початкова освіта"
Педагогічний інститут

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА	
Ідентифікаційний код 07138554	
Національний інститут моніторингу якості освіти	
Програма №	С.271
	(підпис)
	(прізвище, по батьку)
»	20 16 р.

Київ – 2016 рік

Дитяча література з методикою навчання: роб. навч. прогр. [для студ. напр. підгот. 6.010102 «Початкова освіта»] / уклад. Л.А.Порядченко. – Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016. – 13 с.

Розробник:

Порядченко Леся Анатоліївна, канд. педагог. наук, доцент кафедри початкової освіти та методик гуманітарних дисциплін Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри початкової освіти та методик гуманітарних дисциплін

Протокол № 7 від 20 січня 2016 року

Завідувач кафедри початкової освіти
та методик гуманітарних дисциплін

 С.М. Мартиненко

Заступник директора
з науково-методичної та навчальної роботи

 М.А. Машовець

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016 рік

© Педагогічний інститут, 2016 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів 2	Галузь знань <i>0101 Педагогічна освіта</i>	За вибором вищого навчального закладу
	Напрямок підготовки <i>6.010102 Початкова освіта</i>	
Модулів – 2	Спеціальність (професійне спрямування): вчитель початкової школи	Рік підготовки:
Змістових модулів – 2		1-й
Загальна кількість годин – 60 год.		Семестр
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Лекції
		6 год.
		Семінарські
		6 год.
		Практичні
		16 год.
		Самостійна робота
		28 год.
		Модульний контроль
4 год.		
		Вид контролю: МКР

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є:

- розкриття наукових концепцій дидактико-методичних понять, методів і технологій ознайомлення з літературними творами для дітей;
- сприяння розвитку фахової компетентності майбутнього вчителя, зорієнтованого на літературний розвиток учнів;
- формування культури читання у майбутніх учителів початкової школи;
- оволодіння практичними методами щодо ознайомлення молодших школярів з художніми творами.

Завдання вивчення навчальної дисципліни:

- сприяти засвоєнню студентами основних етапів розвитку дитячої літератури та основ літературознавства;
- формувати вміння сприймати літературний твір для дітей як мистецтво слова;
- розвивати естетичний смак, інтерес до художнього слова як духовної спадщини народу;
- розвивати образне мислення, комунікативні та творчі здібності студентів;
- розвиток умінь моделювати літературний розвиток учнів початкової школи.

Навчальна дисципліна «Дитяча література з методикою навчання» спрямована на формування у студентів **фахових компетентностей**:

- **організаційна** – здатність планувати, організовувати, координувати, контролювати та оцінювати результативність читацької діяльності, стимулювати читацьку активність учнів початкової школи;
- **психолого-педагогічна** – володіння психолого-педагогічними знаннями, знаннями із навчальної дисципліни; створення сприятливих умов для читацької активності учнів, враховуючи їхні індивідуальні особливості;
- **діагностична** – володіння технологіями педагогічного діагностування та прогнозування; вміння здійснювати діагностичну діяльність на основі систематичного вивчення індивідуальних особливостей молодших школярів, їхніх читацьких інтересів, потенційних можливостей і потреб в оволодінні читацькою компетентністю; аналізувати, коригувати читацький розвиток учнів; застосовувати різнопланові діагностичні методики на уроках літературного читання;
- **методична** – володіння методами, прийомами та засобами формування читацької компетентності, опрацювання літературного твору, знаннями теорії та практики навчання літературного читання молодших школярів; вміння здійснювати аналіз дитячих художніх творів; проводити уроки читання на засадах гуманізму та діалогізму;
- **здоров'язберезувальна** – здатність раціонально ставитись і берегти власне здоров'я, створювати сприятливе освітнє середовище для повноцінного розвитку учнів молодшого шкільного віку; забезпечувати дотримання гігієнічних вимог на уроках читання;

- *інтегративна* – здатність і готовність проводити уроки літературного читання на основі інтеграції змісту освіти, поєднання знань з різних предметів для формування читацьких інтересів дітей, впровадження особистісно орієнтованого та діяльнісно-компетентнісного підходів у навчанні молодших школярів літературному читанню;
- *творча* – здатність виконувати функцію фасилітатора; готовність організовувати самостійну читацьку діяльність учнів, спрямовану на розвиток творчих здібностей засобами мистецтва слова.

Програмні результати навчання

- уміння орієнтуватися в інформаційному (зокрема літературному) просторі;
- уміння швидко шукати інформацію, критично оцінювати її, застосовувати отримані знання для вирішення поставленої проблеми;
- уміння здійснювати пошук і огляд сучасної літератури для дітей у спеціальних наукових джерелах, дитячих журналах, газетах, використовуючи різноманітні ресурси (періодичні видання, веб-сайти, портали);
- уміння ефективно та гнучко використовувати знання з навчальної дисципліни в суспільній, освітньо-професійній та особистісній сферах діяльності;
- знати програмові вимоги, перелік та зміст творів для класного та позакласного читання учнів початкової школи;
- здатність моделювати літературний розвиток учнів;
- вміння здійснювати аналіз художнього твору та аргументувати власні судження;
- вміння розробляти плани-конспекти та проводити уроки з літературного читання із застосуванням сучасних технологій навчання, визначати їхнє навчально-методичне забезпечення;
- здатність працювати як самостійно, так і в команді, демонструючи лідерські якості, вміння ефективно спілкуватися й досягати очікуваних результатів.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Становлення та розвиток дитячої літератури **Тема 1. Дитяча література як предмет вивчення. Основні етапи розвитку дитячої літератури**

Вступ. Зміст і завдання курсу. Український фольклор і його вплив на розвиток дитячої літератури. Жанри дитячого фольклору. Давня література для дітей. Місце та роль літератури Середньовіччя, епохи Ренесансу та Бароко у вихованні дітей. Давньогрецькі та українські міфи, легенди, перекази, біблійні притчі, що ввійшли в коло дитячого читання. Основні риси дитячої літератури.

Основні поняття теми: фольклор, міфи, легенди, прислів'я, приказки, притчі.

Рекомендована література:

Основна: 2, 3, 5;

Додаткова: 1, 2, 3.

Тема 2. Зарубіжна література для дітей. Історичні етапи розвитку

Поетичні жанри дитячої літератури ХІХ – поч. ХХ століття. Літературні казки народів світу. Літературні казки Європи (Вільгельм Гауф, Г.Х.Андерсен, Шарль Перро). Російська літературна казка (О.Пушкін, К Чуковський). Жанр байки в дитячій літературі. Байки Езопа, Федра. Прозові жанри дитячої літератури ХІХ – поч. ХХ ст. Прозова світова дитяча класика ХХ ст.

Основні поняття теми: байка, проза, оповідання, народна казка, літературна казка, вірш.

Рекомендована література:

Основна: 2, 3;

Додаткова: 5, 6.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Розвиток української дитячої літератури

Тема 3. Розвиток української літератури для дітей (ХІХ – ХХІ ст.) Шляхи розвитку української літературної казки. Загальні тенденції розвитку української дитячої літератури новітнього періоду (ІІ пол. ХХ початку ХХІ ст.). Прозові жанри новітньої світової та української дитячої літератури. Поетичні жанри новітньої української та світової дитячої літератури.

Основні поняття теми: проза, поезія, творчість.

Рекомендована література:

Основна: 1, 4, 5;

Додаткова: 1, 2, 4.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
л		с	пр.	с.р.	МКР	
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1						
Змістовий модуль 1. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ДИТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ						
Тема 1. Дитяча література як предмет вивчення. Основні етапи розвитку дитячої літератури		2	2	4	8	
Тема 2. Зарубіжна література для дітей. Історичні умови розвитку		2	2	4	10	
Разом за змістовим модулем 1	36	4	4	8	18	2
Змістовий модуль 2. РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ДИТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ						
Тема 3. Розвиток української літератури для дітей (ХІХ – ХХІ ст.)		2	2	8	10	
Разом за змістовим модулем 2	24	2	2	8	10	2
Усього годин	60	6	6	16	28	4

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Витоки дитячої літератури. Український фольклор і його вплив на розвиток дитячої літератури	2
2	Особливості розвитку зарубіжної літератури для дітей	2
3	Становлення та розвиток української дитячої літератури	2

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Усна народна творчість для дітей	2
2	Давня література для дітей	2
3	Різновиди казки в зарубіжній та вітчизняній літературі	2
4	Жанр байки в українській дитячій літературі	2
5	Тема дитинства в українській літературі (XIX – початок XX століття)	2
6	Українська літературна казка XIX – XX століття	2
7	Дитяча література кінця XX – початку XXI століття	2
8	Розвиток новітньої української літератури	2

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Кількість балів
1	<p>Становлення та розвиток дитячої літератури.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підготувати повідомлення (на одну з тем): <ol style="list-style-type: none"> <i>a. Місце фольклорних творів у вихованні дитини.</i> <i>b. Жанри фольклорних творів для дітей.</i> <i>c. Використання фольклорних мотивів дитячими письменниками.</i> <i>d. Фольклорна діяльність письменників-творців дитячої літератури.</i> 2. Укласти міні-збірку сучасного дитячого фольклору (пісні, загадки, анекдоти, страшилки тощо). 3. Укласти збірку афоризмів Г.Сковороди для дітей. 4. Скласти розповідь про Г.Сковороду для молодших школярів. 5. Укласти збірку міфів для дітей. 6. Скласти розповідь про Т.Шевченка для молодших школярів. 7. Упорядкувати збірку поезій Т.Шевченка для молодших школярів та вивчити три поезії Т.Г.Шевченка напам'ять відповідно до програми «Літературне читання» 	8	5

2	<p>Література для дітей XIX – перша пол. XX ст. Історичні умови розвитку</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розкрити значення засобів народної поетики в поезіях Л.Глібова («Веснянка», «Зимня пісенька»), Лесі Українки (цикл «У дитячому крузі»). Майстерність та оптимізм співомовок С.Руданського («Добре торгувалось», «Не мої ноги», «Вовки», «Жалібний дяк», «Треба всюди приятеля мати»). 2. Підготувати реферативні дослідження про тематику поетичних творів Якова Щоголева («Чередничка», «Вівчарик»), П.Грабовського («Сирота», «Дітки маленькі кликали маму...», «Вийшла з хати стара мати», «Сердешні діти»), Б.Грінченка. 3. Упорядкувати збірник поезій на тему «України рідна мова, краса рідного краю», використавши поезії для дітей С.Воробкевича, В.Самійленка, І.Франка, О.Олеся, Б.І.Антонича. 4. Підготувати повідомлення (на одну з тем): <ul style="list-style-type: none"> – <i>Літературна казка у XIX столітті. Народність казок Марка Вовчка. Майстерність сюжетопобудови казки «Ведмідь». Втілення протесту проти несправедливої дійсності в казці «Дев'ять братів і десята сестриця Галя», «Кармелюк». Образ народного героя. Історична правда.</i> – <i>Тематика та особливості сюжету віршованих казок Б.Грінченка, Олени Пчілки, Б.Лепкого, Олександра Олеся.</i> – <i>Фольклорна основа збірки казок І.Я.Франка «Коли ще звірі говорили». Яскраві образи тварин у них, швидкий розвиток дії, дотепний діалог, багатство фантастичної вигадки.</i> – <i>Огляд казок Лесі Українки, М.Коцюбинського, Ю.Федьковича, Г.Хоткевича, Дніпрові Чайки. Тематика. Виховне значення.</i> – <i>«Трагедія маленької людини в оповіданнях В.Винниченка»;</i> – <i>«Красивий і сильний талант С.Васильченка».</i> – <i>«Шарль Перро – основоположник літературної казки Європи».</i> 5. <i>«Літературна зарубіжна казка. Казки народів Європи»</i> 6. Зробити огляд казок братів Грімм, В.Гауфа, Д.Крюса, Андерсена (тематика, народність, персонажі, проблема добра і зла). 7. Скласти бібліографічний список «Літературна світова казка для учнів 2 -4 класів» 8. Зробити огляд байок Є.Гребінки, П.Гулака-Артемовського, Л.Глібова, С.Руданського, О.Пчілки, В.Самійленка. Класична байка: Езоп, Федр та класифікувати їх за тематикою та особливостями сюжетопобудови. 9. Написати анотацію до збірки байок Езопа та вивчити три байки з підручників «Літературне читання» напам'ять (на вибір студента). 10. Скласти характеристику юної патріотки Марусі з однойменної повісті Марка Вовчка. Розкрити історичні події XVII ст. та їх доступність для дітей. 11. Проаналізувати майстерність змалювання світу дитини в оповіданнях І.Франка «Малий Мирон», «У кузні», «Мій злочин», «Грицева шкільна наука», «Красне писання», «Олівець», «Отець-гуморист». 	10	5
---	--	----	---

	<p>12. Дати характеристику оповідань М.Коцюбинського, присвячених дітям («Харитя», «Ялинка», «Маленький грішник»), образів дітей сільської та міської бідноти.</p> <p>13. Створити презентацію «Дитячі роки Лесі Українки».</p>		
3	<p>Сучасна українська література для дітей (кінець ХХ – початок ХХІ ст.)</p> <p>1. Написати анотації до збірок П.Тичини, М.Рильського, В.Сосюри, А.Малишка для дітей.</p> <p>2. Зробити огляд збірок, написати до них анотації та підготувати для дітей розповіді про письменників: Н.Забілу, Є. Гуцала, П.Воронька, М.Стельмаха, В.Сухомлинського, Д.Павличка, Ш.Перро, братів Грімм.</p> <p>3. Написати анотацію до казок О.Іваненко, М.Трублаїні та Григора Тютюнника.</p> <p>4. Зробити порівняльний аналіз зображення теми природи письменниками О.Вишнею, М.Йогансеном, О.Копиленком.</p> <p>5. Підготувати виступ на одну з тем: <i>«Пригодницькі сюжети повістей та оповідань М.Трублаїні».</i> <i>«Звук навутилки» – твір про Красу, Совість і Казку».</i> <i>«Одвічний мотив боротьби добра і зла у повісті «Сіроманець» М. Вінграновського».</i></p> <p>6. Створити презентацію «Тема війни в творах для дітей», використавши твори О.Іваненко, Ю.Збанацького та О.Донченка.</p> <p>7. Підготувати анотацію до історико-біографічних творів О.Іваненко для дітей («Тарасові шляхи», «Друкар книжок небачених», «Богдан Хмельницький»).</p> <p>8. Зробити художньо-естетичний аналіз оповідань Григора Тютюнника («Груші з копанки», «На згарищі», «Сито, сито...», «Смерть кавалера», «Ласочка», «Біла мара», «Бушля», «Лісова сторожка», «Однокрил».).</p> <p>9. Підготувати огляд поетичних творів М. Вінграновського для дітей та вивчити напам'ять один з його віршів (на вибір студента).</p> <p>10. Дати характеристику автобіографічної повісті «Первінка». Скласти план характеристики Миколки.</p> <p>11. Зробити конспект літературознавчих статей про творчість В.Симоненка, Л.Костенко, Д.Білоуса для дітей.</p> <p>12. Підготувати анотований список творів для позакласного читання за темами і класами. Пояснити свій вибір.</p>	10	5
	Разом	28	15

8. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

•*Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція), семінари, пояснення, розповідь, бесіда, дискусія.

•*Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація за допомогою мультимедійної дошки.

•*Практичні*: вправ, моделювання ситуацій, вирішення проблемних завдань.

2) **За логікою передачі і сприймання навчальної інформації**: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) **За ступенем самостійності мислення**: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) **За ступенем керування навчальною діяльністю**: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) **Методи стимулювання інтересу до навчання**: навчальні дискусії; пізнавальні ігри; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

9. Методи контролю

Методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.

Методи письмового контролю: модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт, реферат, есе.

Комп'ютерного контролю: тестові програми.

Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота								Макс. к-сть балів	Сума
Форми роботи	Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2					
	T1	T2		T 3					
Лекції	1	1		1				3	100
Сем. з.	10+1	10+1		10+1				33	
Пр. з.	10+1	10+1	10+1	10+1	10+1	10+1	10+1	88	
Сам. роб.	5		5	5				15	
МКР	25			25				50	
ВСЬОГО 189 б. РК – 1,89									

Рейтинговий показник успішності

Оцінка ECTS	Оцінка за шкалою університету	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82 – 89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75 – 81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69 – 74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60 – 68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35 – 59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1– 34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

11. Методичне забезпечення навчальної дисципліни

- опорні конспекти лекцій;
- мультимедійні презентації;
- навчальні посібники;
- робоча навчальна програма;
- збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів.

12. Рекомендована література

Основна

1. Українська література для дітей. : хрестоматія/ упор. А.І.Мовчун (та ін.). – К. : Арій, 2011 – 592 с.
2. Зарубіжна література для дітей: хрестоматія/ упор. А.І.Мовчун (та ін.). – К.: Арій, 2011 – 592 с.
3. Рідне слово. Хрестоматія: у 2-х т. / упоряд. А.Мовчун, З.Варавкіна – К. : Арій, 2007. – 656 с.
4. Українська дитяча література. Хрестоматія: В 2-х Т. /упоряд. І.Луценко, А.Подолінний, Б.Чайковський. – К. : Вища школа, 1992. – 286 с.
5. Закувала зозуленька. Українська народна поетична творчість / упоряд. Н. Шумило. – К. : Веселка, 1998. С. 3 – 19.

Додаткова

1. Українська дитяча література. Хрестоматія / Упоряд. Л.Козачок. – К. : Вища школа, 2002. – 519 с.
2. Колосок. Хрестоматія: у 2-х Т. / упоряд. Дзюбишина-Мельник Н.Я. – К., 1994. – 624 с.
3. Калинова сопілка. Українська народна прозова творчість. / упоряд. О. Ю. Бріцина, Г .В. Довженко. – К. : Веселка, 1998. – 430 с.
4. Библиотека мировой литературы для детей (А. Линдгрэн, Дж. Родари, П. Треверс, А. де Сент-Экзюпери). – М. : 1983. – 590 с.
5. Зарубіжна література: навч. посіб.-хрестоматія / Давидюк Л. В., Задорожня О.Ф. – К. : Ленизд., 2003. – 592 с.
6. Кодлюк Я. Розповіді про письменників: посіб. для вчителя початкових класів. / Я. П. Кодлюк, Г. С. Одинцова. – 3-те вид. – Тернопіль : підручники-посібники, 2001. – 120 с.

Навчально-методична карта дисципліни «Дитяча література з методикою навчання»

Разом: 60 год., лекції – 6 год., семінарські заняття – 6 год., практичні заняття – 16 год., самостійна робота – 28 год., ПМК – 4 год.

Модулі	Змістовий модуль I				Змістовий модуль II			
Назва модуля	СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ДИТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ				РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ДИТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ			
Кількість балів за модуль	115 балів				93 бали			
Лекції	1		2		3			
Теми лекцій	Дитяча література як предмет вивчення. Основні етапи розвитку дитячої літератури (1 бал)		Зарубіжна література для дітей. Історичні етапи розвитку (1 бал)		Розвиток української літератури для дітей (XIX – XXI ст.) (1 бал)			
Теми семінарських занять	Витоки дитячої літератури. Український фольклор і його вплив на розвиток дитячої літератури (11 балів)		Особливості розвитку зарубіжної літератури для дітей (11 балів)		Становлення та розвиток української дитячої літератури. (11 балів)			
Теми практичних занять	Усна народна творчість для дітей (11 балів)	Давня література для дітей (11 балів)	Різновиди казки в зарубіжній та вітчизняній літературі (11 балів)	Жанр байки в українській дитячій літературі (11 балів)	Тема дитинства в українській літературі (XIX-початок XX століття) (11 балів)	Українська літературна казка XIX – XX століття (11 балів)	Дитяча література кінця XX - поч. XXI ст. (11 балів)	Розвиток новітньої української літератури (11 балів)
Самостійна робота	(5 балів)		(5 балів)		(5 балів)			
Види поточн. контр.	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)				Модульна контрольна робота 2 (25 балів)			

Разом: 208 бали.

Коефіцієнт: (1.89) 189:1.89=100